

ואני תפילתי

להתחבר לעצמי • להתחבר לבוראי • שעה של חוויה

יוצא ע"י מכון "עוצמה של קשר" בראשות: הרב דוד אנפולסקי שליט"א • הרב יוסף חיים אלבוים שליט"א • בנשיאות הגאון הגדול רבי ישראל גנס שליט"א

סיפור מהחיים

תפלת חליצה

מי שחווה את זה פעם אחת, כבר לא קל לו לוותר על זה... היה לי את הזכות לעסוק בתורה ב'כולל חצות' יחד עם חבורה של בני עליה, והלימוד הזה אצלנו בבית מדרש נתן לי הרבה חיות והתעלות דקדושה. אך לפני כשנה הכולל נסגר בגלל "קושי תקציבי", עבר כשנה, ועדיין הרגשתי שזה חסר לי, באחד הימים לפני כשבועיים עמדתי עם עוד חמישה מהחברים בפתח בית המדרש ודברנו, השיחה התגלגלה לזכרונות נעימים מהכולל חצות שהיה ואיננו. תוך כדי כך עבר שם המנהל של הכולל בעבר, ואז שאלתי אותו: מה ניתן לעשות כדי שיחזור הכולל לקדמותו? והוא הציע שפשוט נתפלה על זה לה', ובשביל שזה יהיה מעשי יותר, קבענו שבכל יום בזמן שאנחנו מקפלים את התפילין בסיום התפילה - כל אחד מאיתנו יבקש מהשם שיחזור הכולל לקדמותו.

ואכן כך עשינו. לאחר שבוע, מגיע אלינו מנהל הכולל, ומספר שהתקשר אליו עכשיו אחד הנדיבים, והודיע שהוא בא עכשיו לחתום על עסקה גדולה, ולכן הוא מקבל על עצמו לפתוח מחדש את הכולל עבור שש אברכים... הייתי בהלם! מה זה כח של תפלה. שישה התפללו, שישה קיבלו. 1+1. הכי פשוט שיש.

הקשה על קוצו של יו"ד. (וראה עוד בביאור העניין באורך בגליון 14 פר' יתרו).

אז מה קרה בפורים שחזרו וקבלוה באהבה? מפרש רש"י: "מאהבת הנס שנעשה להם". וזה ממש פלא, וכי היה חסר להם ניסים עד אז? נפילת חומות ירחו, עזירת השמש ונפילת אבנים משמים ע"י יהושע, השמדת צבא סנחריב בשערי ירושלים. אז מה מיוחד בנס של פורים (שאפילו לא היה נס גלוי), בפרט שבעצם בכל דור ודור עומדים עלינו לכלותינו?

משבר חמור

מבאר הגר"א (אסתר א ב) מה שהיה מיוחד בפורים זה הזמן והמצב שבו הוא התרחש. לאחר 890 שנות זוהר וקרבת אלוקים כלל ישראל עבר משבר חמור בחורבן בית המקדש והגליה, ושבעים שנות שיעבוד, עד שבעומק הגלות נשתקעו בחטא ונתחייבו כליה רח"ל, עד שהקב"ה עצמו חתם להשמדם רח"ל. ולכן

התפילה בראי הפורים

הפורים תפילה או אכילה

יום הפורים נראה לפי פשוטו כיום שכולו גשמי, ריבוי אכילה ושתיה, 'יום משתה ושמחה' (וגם מצוות משלוח מנות ומתנות לאביונים הם בשביל שלכולם יהיו צרכי סעודה). ומצד שני כתוב בזוהר הקדוש (תיקונים, תי' כ"א דף סד): שהיום הנשגב 'יום הכפורים' נקרא על שם פורים, כלומר, יום כיפור הוא רק כ- פורים, דומה לפורים, כי בעצם פורים מעלתו גדולה עוד יותר...

וזהו דבר שקשה מאוד להולמו, כיצד בכלל ניתן להשוות בין אירת יום כיפור שכולו קדושה וטהרה והתרפקות על השי"ת, לבין העליזות של משתה ושמחה מתוך שיכרות ובדיחות הדעת...

קצה של הבנה בעניין מגלה לנו הגאון מווילנא (יהל אור שמות לט ע"ג) בהביאו את דברי המשנה (סוף תענית) "לא היו ימים טובים לישראל כיום הכפורים", ומה השמחה המיוחדת? מבארת הגמ' שם שני סיבות: א. כי אנו זוכים בו לסליחה ומחילה. ב. כי אז ירד משה עם הלוחות השניות וזכינו לקבל שוב את התורה הק'. וממילא אומר הגאון, שהיינו צריכים לשמוח בו בסעודה גדולה, רק שאי אפשר בגלל הצום, ועל כן, את הסעודה והשמחה על המחילה אנו עושים בט' תשרי

(וכע"ז בשערי תשובה ש"ד ח) ואת הסעודה והשמחה על קבלת התורה אנו עושים ביום הפורים כי אז קבלנו את התורה מאהבה, כמבואר בגמ' (שבת פח). שביום מתן תורה קבלו תורה בכפיה אבל בפורים חזרנו לקבלה מאהבה, ולכן פורים כנגד יום כיפור. עכ"ד הגר"א, אך כעת תגדל הקושיא לאידך גיסא, אם מעלת הפורים גדולה כל כך, יותר מיום כיפור ואפילו יותר מיום מתן תורה, אז איך יתכן שכל כולו גשמי? אדרבה, אם רצוננו לשמוח בקבלת התורה אז אולי עדיף שנעשה סדר לימוד 5 שעות רצופות.

הפורים והאש הגדולה

להבנת הדברים, ראוי להתבונן למה באמת במתן תורה היה צריך לכפות הר כגיגית? הרי כלל ישראל אמרו 'נעשה ונשמע'? מתרץ התוס' (שבת פח). שהם חזרו בהם כשראו את 'האש הגדולה'. לכן כפה עליהם לקבלה. וכפי שמתואר בחומש דברים שאמרו ישראל (דברים ה כב) "לָמָּה נִמְצָאתָ פִּי תֹאכְלֵנוּ הָאֵשׁ הַגְּדֹלָה", מהי אותה האש הגדולה אשר שיבשה את הכל?

העניין הוא כך, מדוע אמרו ישראל 'נעשה ונשמע', כיצד ניתן להתחייב על דבר מבלי לדעת מהו? (וכטענת הצדוקי לרבא) הסביר רבא (שבת פח): שכלל ישראל הלכו בתמימות ובטחו בקב"ה שבודאי לא יתן להם דבר שלא יוכלו לעמוד בו, אבל לאחר מכן בשיא מעמד הר סיני הם באו לחזור בהם, כאשר ראו את האש הגדולה אשר באה ללמד על העונשים והפורענות, הסבל והיסורים שבאים על כל סטיה מהדרך הישר, כי חששו שלא יוכלו לעמוד בדיון

מתוך הכרת הטוב לשותפים היקרים שבזכותם נטלו זוכים בשבוע זה להנות מאור התפילה וקרבת ה' בגליון זה
אנו מבקשים מהקוראים להשתדל בל"ג להזכיר שמות אלו להצלחה וישועה בכל משאלות לבם לטובה.

זרע של קיפא
איתמר בן דינה
שמחה בת אליס

להצלחה בכל
יעקב בן נעמה
יהודה אשר בן ליאת

לרפואה שלמה
אנה בת צילה
יהודה בן חגית

כל הזכויות העצומות מחזיק בפתילה וקירוב הלבבות של מאות יהודים לאבינו ית' יעמוד שווה בשווה לכל השותפים בהחזקת והפצת הגליון השבועי ויזכו לישועה והצלחה כבירה וימלאו כל משאלות לבם לטובה במהרה

שבנו, זהו ע"י סעודה ושמחה של הגוף הגשמי. ממילא על אחת כמה וכמה ביום הפורים שבו זכינו חזר ולקבל את התורה, מתוך הכרה הכי פנימית בכל חלקי גופנו ונפשנו עד כמה שכל התורה היא קשר של אהבה, אהבה שאינה תלויה בדבר. וכפי שהתגלה בפורים. לכן כולו "יום משתה ושמחה" על הרצון הפנימי שלנו בה' ובתורתו.

ומעתה נבין כמה גדולה מעלת הפורים לעומת יום כיפור, וכפי שביאר הרב הוטנר (פחד יצחק פורים ענינים יא ויע"ש באורך) שהרי ענינו של יום הכפורים הוא ה'חרטה' על העברות, והיינו לגלות ולהודיע שהם אינם באים מהרצון שלי אלא שזה משהו חיצוני ממני, אבל הפורים בא להודיע וללמד מהו הרצון הפנימי האמיתי שלי, ה'נעשה ונשמע' שלי אינו בגלל איזה הכרח חיצוני, אלא דוקא ממעמקי הווייתי, מתוך נקודת ה"אני" במלא חירותו הפנימית, עכ"ד.

כעת נבין אין יום שמסוגל לתפילה וישועה כמו פורים (כמובא מהקדמונים במאמר 'כל קויר') כי דוקא מתוך תכלית השמחה על עומק האהבה שבינו להשי"ת, וההכרה באהבתו האין סופית, שאינה תלויה בדבר, אז אין דבר שהוא לא יעשה למעננו, רק תבקש... לכן אז מתפרצת התפילה בעוצמה כזו שאין שום דבר שיעמוד בפניה, הרבה יותר מתפילת נעילה שביום כיפור. (ר"ש פינקוס פורים עמ' קכט).

כאשר כלל ישראל ראו שגם ממצב שפל כל כך גאל אותנו הקב"ה בנס הפורים הם גילו בזה את עומק אהבת ה' אותנו ללא סייג. באופן שלא יעזבונו לעולם בכל מצב. ולכן הדר קבלוה מאהבה, עכ"ד הגר"א (וראה ביתר עומק במדור "הנשמה שבברכה").

כלומר, קבלוה מ"אהבת הנס" אין הכונה שאהבו את הנס, אלא 'מאהבת' ה' שהתגלתה ב'נס' שעשה. וזאת משום שאז כלל ישראל הבינו שכל 'האש הגדולה' זה לא כעס ונקמה שיכולה גם לגרום לבטול הקשר, אלא כולה אהבה ודאגה לצרף ולתקן אותנו בכל מצב, כך שבכל אופן 'לא ידח ממנו נדח'. ולכן אז קבלו את התורה מאהבה, כי הכל נובע מקשר פנימי שכולו אהבה, אהבת ה' אותנו, וממילא גם אהבתנו אותו ללא שיוור.

נקודת האני

מכאן נובעת בעצם כל המשתה והשמחה המופלגת בפורים, זה דבר שרואים בדברי חז"ל (פסחים סח:) לגבי הסעודה ביום מתן תורה, שאנו מחויבים לעשות בו סעודה מדושנת, (וזאת אפילו לרבי אליעזר הסובר שבכל יום טוב ניתן להשקיע את היום כולו רק בתורה ותפילה, בשבועות מחויבים לשמוח במאכל ומשתה) "להראות שנוח ומקובל יום זה לישראל שנתנה תורה בו" (רש"י). כלומר אם רוצים להראות שהתורה מקובלת עלינו גם על החלקים הכי גשמיים ונמוכים

ובכל מדינה ומדינה מקום אשר דבר הפלך ודתו מגיע אבל גדול ליהודים וצום ובכי ומספר שק ואפר יצע לרבים

כל קויר לא יבושו

ובסדר רבי עמרם גאון (סדר פורים) מוסיף לתאר את המעמד המיוחד הזה בזה"ל: "כך מנהג במתיבתא, שיורדין תנאין לפני גאון ואב"ד ואלופים וכל ישיבה כולה, ומבקשים רחמים הרבה ונופלין על פניהם".

תודה = ניסים

יחד עם זאת, עלינו לדעת שיחד עם התפילה בפורים, מה שהכי ישפיע לנו את הניסים והישועות זהו ההודאה להשי"ת על טובותיו ועל שהוא "קרוב לשועתנו", והראיה היא: תקנת: "על הניסים".

דהנה שואל רבנו בעל ה'שואל ומשיב' (דברי שאול מקץ): איך יתכן שתקנו (ע"פ הכל בו סי' כה) למי ששכח לומר על הניסים שייאמר 'הרחמן הוא יעשה לנו נסים ונפלאות כמו שעשית לאבותינו בימים ההם' הרי למדנו חז"ל (ברכות סא) שאין להתפלל שיעשו לו נס? וליישב זאת מביא מדרשות הר"ן (דרוש ח) שיום בו נעשה נס יש בו בכל שנה את אותה ההשפעה כך שבנקל אפשר לפעול בו שוב נסים, ממילא אומר השואל ומשיב: בימי החנוכה שנעשה בהם נס 'בימים ההם' ניתן גם 'בזמן הזה' להתפלל על ניסים. עכ"ד.

אתמהה, וכי יתכן שמי שנכשל ושכח על הניסים יזכה בבקשה נפלאה כזו, שיעשו לו נס ומי שאמר כדן - יפסיד? ודאי שלא, אלא מה? כולנו יודעים, שאם אבא מעניק מתנה והבן יודע להעריך, ואומר תודה כמו שצריך, זה עצמו נותן לאבא הרבה חשק להשקיע בו ולתת לו עוד מתנות. אבל בן ששכח לא אמר תודה בזמן ... אז אין ברירה הוא צריך לבוא ולבקש ...

מה פורים בא ללמד אותנו לדורות? התפללתי ונושעת!!

רבנו הרמב"ם מגלה לנו שבשביל זה תקנו את 'קריאת המגילה' "להודיע לדורות הבאים שאמת מה שהבטחנו בתורה ומי גוי גדול אשר לו אלוקים קרובים אליו כה' אלקינו בכל קוראנו אליו" ולשם כך "ציוו לקרות המגילה בעונתה כדי להזכיר שבחיו של הקב"ה ותשועות שעשה לנו והיה קרוב לשועתנו". (הקדמת היד החזקה בסוף מניין המצוות).

ולכן מיד לאחר המגילה אנו אומרים: שהכל היה בכדי "להודיע שכל קויר לא יבושו ולא יכלמו לנצח כל החוסים בך" [פיוט שושנת יעקב] (חידושי הגר"י קצט).

ואם כן לא פלא שאת המקור שצריך לקרוא מגילה ביום ובלילה דרשו חז"ל (מגילה ד.) מהפס' "אלקי אקרא יומם ולא תענה, ולילה ולא דומיה לי" כי תקנו "זכר לנס שהיו זועקין בימי צרתן יום ולילה" (רש"י).

ולא די בכך, אלא מפורש ברבותינו הגאונים שיום הפורים זהו העת המסוגל ביותר לפעול ישועות מופלאות כפי שזכינו אז בימים ההם בזמן הזה.

כפי שמביא הטור (או"ח תרצג) מרבי עמרם גאון (סרע"ג) שבפורים יש לומר 'תחנון!' (בתשעה באב לא אומרים ובפורים כן...) ושכך היה מנהג שני הישיבות המרכזיות של בבל! מדוע? "כיון שהוא יום נס ונגאלו בו, צריכין אנו לבקש רחמים, שיגאלנו באחרונה כבראשונה", (מ"מ כתב הטור שהיום אין המנהג כן).

פורים תשי"ג – תהלים ללא הפסקה

צעק: תפסיק עם המעשה העס'! לא שמעת מה עוד מעט צפוי ליהודי ברית המועצות? לא מספיק שהגרמנים השמידו שישה מיליונים, עכשיו סטאלין ישמיד עוד שלושה מיליוני יהודים... עניתי לו: "נכון מצבנו קשה, אך אל תמהר להספיד, גם המן שלח הוראות להשמדת את היהודים במאה עשרים ושבע מדינות... ה' עוד יעזור לנו!" והוא התפרץ: אתה יודע מי זה סטאלין? איש פלדה, כל מה שזמם ב-30 שנות שלטונו הוא הצליח, נגד כולם... אמרתי לו: "על היהודים הוא לא יצליח, כי לא ינום ולא ישן שומר ישראל, סטלין הינו רק בשר ודם, שאינו יודע אם יחיה בעוד חצי שעה" בכך תם הויכוח.

למחרת בבוקר אייזיק ניגש אלי ואומר לי: "לא תאמין, מה לחש לי אלכסיי המהנדס, הוא שמע עכשיו ברדיו הגרמני שאתמול בשעה 20:25 סטלין עבר אירוע מוחי והוא קיבל שיתוק..." אתה זוכר מה היה אתמול חצי שעה לפני כן? אמרת ש'לא בטוח שסטאלין יחיה עוד חצי שעה'... והנה זה קרה...

העלנו חיוך על התזמון המעניין, ואני התחלתי מיד לומר תהלים ללא הפסקה בכדי שקיצו של הרוזן יגיע בקרוב, וכך במשך שלוש יממות רצופות אמרתי פרקי תהלים יומם ולילה, תוך כדי עבודת הפרך... עד ששמעתי שהוא אינו עוד בין החיים... ע"כ סיפורו. ובבדיחותא הוסיף ואמר: "אז מה שאני יודע היום את כל התהלים בעל פה זה בזכותו של סטאלין..." (להישאר יהודי עמ' 204)

הסיפור הזה יכול ללמד אותנו על כוחה של תפילה, ובפרט ביום הפורים. כי היום במרחק השנים מה שידוע ע"פ העדויות הרשמיות הוא, שה'אירוע מוחי' קרה רק כחצי יממה לאחר מכן. מה גם, הממשל שמר את הכל בסוד כמוס במשך יומיים, כך שלא יתכן שזה עוד יתפרסם ברדיו זה...

נראה לי שהיה כאן מהלך שמימי, שהרי בשביל להביא ישועה לישראל היו צריכים הרבה תפילות, ולכן דאג השי"ת שהרב זילבר ישמע 'שמועה' שככה אמרו, בכדי שהוא יתעודד ויראה כמה חביב הדיבור שלו בשמים, ועל ידי זה יתעורר להרבות בתפילות ביום הפורים ולאחריו - שהצורך ימות במהרה, ואכן מאז מצבו הלך והתדרדר עד שמת בשעה טובה כעבור יומיים... וליהודים היתה אורה ושמחה.

אחר שנים רבות כל כך נעקרה כבר היהדות ממרבית היהודים בכח הזרוע, ונשארו רק מתי מספר שמסרו את נפשם להמשיך את שמירת המצוות, מעטים עוד יותר הצליחו להעביר זאת גם לדור הצעיר. ועדיין, עד אז כבימי היוונים לא היה איום גשמי על חיי היהודים, (אלא שגדול המחטא וכו'), אבל בשנת תשי"ג החליט הרוזן שבא הזמן להשמיד ולהרוג את כל היהודים, ולשם זה הוא הוציא עלילה מרושעת על רופאים יהודים שהם זממו כביכול להרעיל את ראשי הממשל.

הרוזן הכין כבר תכנון מדוקדק עד לפרטי פרטים, כיצד ללבות את זעם ההמון לפרוע פרעות ביהודים ואז להוציא פקודת גרוש של כל היהודים אל עומק סיביר מקום שבו הכפור איום ונורא (כ-70 מעלות מתחת לאפס) שם ימותו כולם תוך כדי עבודת פרך. הכל כבר היה מוכן, הרשימות המסודרות, הקרונות, המחנות עבודה עם צריפי עץ למגורים... בהם יקלטו את מי שישורו את הדרך עד שם.

באותה העת שהה אחד ומיוחד מהיהודים מוסרי הנפש על שמירת התורה ה"רבי יצחק זילבר, במחנות העבודה, שם עבד עבודה מפרכת, תוך מסירות נפש שלא לעבוד בשבת. והנה הגיע יום הפורים שחל אותה שנה ביום ראשון, וכך הוא מספר: במוצאי שבת ליל י"ד באדר כינסתי חמישה עשר יהודים מבין האסירים וסיפרתי להם על סיפור מגילת אסתר, אחד מהם היה אדם מבוגר מיוסר ומר לבב, ששמו אייזיק, כשהוא שמע את סיפור הפורים, הוא נכנס לזעם ממש, ובאגרופים קמוצים

בשפתי צדיקים

חשק ורצון נמרץ, שהיה אז להמן לתלות את מרדכי, ואז בודאי אמירתו תעשה פירות. וזהו שאמרו חסידי קדמאי שבפורים יכול כל איש להושע ולהתברר. עכדה"ק.

ואמרו בשם הרה"ק רבי יחזקאל שרגא משינאווא זי"ע שביום הזה יש כיד כל יהודי את הכוח שיש לכהן גדול לפני ולפנים בקודש הקדשים (באר החיים פורים עמ' עז)

הבית אברהם (סלונים, לפורים עמ' צג) כתב שבפורים יש סייעתא דשמיא מיוחדת כי גם הקב"ה מקיים 'משלוח מנות איש לרעהו' 'ומתנות לאביונים' הוא נותן מתנות, כלומר ממלא את הבקשות לכל הפושט יד.

כתב בחידושי הרי"מ (ע"ת פורים) וז"ל: פורים הוא זמן רצון לכל, שעת רעוא דרעוין וכל אחד יכול לפעול אצל השי"ת שימלא כל משאלות לבו לטובה, עכ"ל.

בספר שם משמאל על הפסוק "ובבוקר אמור למלך ויתלו את מרדכי עליו" דקדק שלא כתיב 'תבקש' אלא 'אמור' למלך שהוא לשון ציווי, כי ניתן אז כח להמן יותר מהמלך... ובהיות ונתקיים בו 'ונהפוך הוא' אזי בכל פורים מתעורר רשימו מזה, ואז בכח כל איש ישראל לאמור למלך מלכי המלכים הקב"ה דרך אמירה וציווי כענין הצדיקים גוזרים על הקב"ה והוא עושה לתלות את המן עמלק מתוך לבו של עצמו עכ"פ אך האמירה צריכה להיות לא מהשפה ולחוץ אלא בכל אות נפשו, ובאותו

ותשועה ברוב יועץ

שאלה:

אני מרגיש בפורים קצת מבולבל, מצד אחד אני יודע את המעלה העצומה של התפילות בפורים כמו יום כיפור, ואני רוצה להשקיע בתפילה ובקשה מהקב"ה שימלא את כל משאלות לבי לטובה, כל השאיפות והחלומות שלי ברוחניות וגשמיות... מצד שני, פורים זה יום שכולו מלא בשמחה ועליזות, יין ושיכורים, סעודה ושירים, משלוחי מנות וגבאי צדקה, זה אולי היום הכי עמוס בשנה... אז איך שייך לשלב את שניהם ביחד?

נדמה לי, שאולי היה עדיף להפריד את זה לשתי ימים... יום אחד שיהיה כולו תפילה ותחנונים כמו שצריך. וביום השני נעשה ששון ושמחה הכי מושלם, סעודה עם כל הבלאגן... אז איך אני מסדר את כל זה ביחד?

תשובה:

נכון, זה באמת בעיה, אבל לפני הכל, כמה זה נפלא שזכית להגיע להבנה הזאת, שחשוב מאוד להשקיע בתפילה ביום הפורים, יש אנשים שלא מספיק מודעים לכך, הם חושבים שפורים זה רק לקיים את ארבע מצוות היום, ובפרט את ה"עד דלא ידע", והשאר זה כל מיני 'עניינים', הם משערים ש"יום כפורים כפורים" זה בטח בדיחה של איזה דרשן...

אבל זה ממש לא בדיחה, זה מפורש בזוהר הקדוש (תיקונים, ת"י כ"א דף סד), וזה מלמד אותנו שיום כיפור הוא רק כ- פורים, כי פורים מעלתו גדולה עוד יותר... וכשומדים בדברי רבותינו מגלים שהתפילה בפורים זה מעיקרו של יום. (הארכנו

בזה במאמר 'כל קויר').

אבל אני מרגיש מהשאלה שלך, שאתה מתקשה במיוחד איך שייך לשלב בין אוירה של יום כיפור בשעת 'נעילה', לבין שיא העליזות של משתה ושמחה מתוך שיכרות ובדיחות הדעת ...

אבל לאמיתו של דבר, לא רק שזה לא סותר אלא שזה מה שיוצר את כל המעלה המיוחדת והנשגבה של התפילות בפורים. ולכן ככל שאתה מרבה בשמחה המיוחדת של פורים, התפילה שלך תקבל יותר ויותר עוצמה, שאין כדוגמתה אפילו בתפילת נעילה ביום כיפור. (כפי שהתבאר במאמר 'התפילה בראי הפורים').

זהירות - מטען חריג

ועדיין, אתה צודק, העומס האדיר מכל הכיוונים לא משאיר לנו רגע להתבונן, כמעט אין זמן להרגיש את השמחה וכדי לשמוח באמת. וגם לא מותיר לנו זמן להתפלל.

לכן אני הייתי מציע לך להעריך ליום הגדול הזה מראש. קח דף ותשתדל לרשום את כל מה שמוטל עליך לעשות לצורך פורים. ועדיף כמה שיותר מפורט. כגון, כל מי שצריך להביא לו משלוח מנות, כל מה שצריך לקנות לצורך זה, ולצרכי הסעודה, וכו' וכו'.

אחר שסיימת, תחשוב אלו דברים תוכל לעשות מראש כבר לפני הפורים.

ועדיין, בפורים אתה מרגיש לפעמים 'נקרע' בין העיסוקים הטכניים של מצוות היום לבין הרצון להשקיע בתורה ובתפילה... מצד אחד לפעמים זו אכזריות לעסוק ברוחניות כשבני הבית משועים לעזרה. ומצד שני, גם כשיש את הזמן, בכל זאת מרוב בלאגן והטרדות המשתנות - אין את הישג דעת להתנתק ולעסוק ברוחניות, ובפרט שבשביל זה צריך קצת שקט ומנוחת הנפש.

משפחה ומשפחה

מה שיכול לעזור (מנסיני האש"י) זה לשבת עם בני הבית לפני פורים ולשתף אותם ברצונות שלך ולשמוע מה הצרכים ברוחניים והגשמיים שלהם... ובשיתוף פעולה לבנות סדר יום שיתן מענה טוב לכולם, ואז לרשום זאת על דף ולתלות על המקרר לזכרון.

אחרי שברור לך מה הזמנים שעומדים לרשותך, תוכל לשבת עם עצמך, ולחשוב בישב הדעת, מה רצון ה' ממני על פי הנתונים היחודיים שלי ביום הזה. קח דף

ותרשום את כל הדברים הרוחניים שהיית רוצה

להספיק בפורים. כגון: כמה זמן היית רוצה לקבוע ללימוד, באיזה סוגיא. כמה זמן לתפילות ובקשות האישיות, לקבוע זמן ומקום מכובד לתפילות הקבועות. זמן לשמח ולעודד נדכאים וכו' וכו'. ועכשיו שאתה יודע את הזמן שעומד לרשותך תנסה להגיע עם עצמך לעמק השווה.

לזכר נשכחות

זה לא סוד שבפורים עצמו, כשמגיע הזמן שאתה רוצה כבר לבקש ולהתחנן על הכל - אז פתאום אתה שוכח את כל הבקשות והתפילות שכל כך רצית לבקש... זה כל כך חבל. יום פורים זה הזמן ששערי שמים פתוחים, זו עת רצון יותר מיום כיפורים בנעילה. אתה יכול לשנות לגמרי את החיים שלך לטובה!

אם תרצה שזה יקרה, אז יש לי ממך בקשה אישית, בוא נקבע יחד ביום תענית אסתר בצהריים, תשרייך לעצמך שעה, תעצור לגמרי מכל העיסוקים והטרדות החשובים כל כך! כי ההצלחה שלך חשובה יותר מהכל!

כנס לחדר סגור. תן לעצמך רגע של מנוחה, תחשוב, איך היית רוצה שהחיים שלך יראו באופן הכי מושלם שיש, בכל תחומי החיים שלך ברוחניות ובגשמיות, תזכר בחלומות הכי ורודים שלך אי פעם על עצמך (גם כאלה כבר הספקת להתיאש מהם), ואז תוכל לומר לעצמך: זהו זה, הגיע זמן הגאולה. בפורים הקב"ה פותח את כל השערים, רק צריך לבקש!! הכל הולך להשתנות! תיקח דף ועט, תרשום עכשיו, את כל מה שאתה רוצה לבקש מהקב"ה. כן, תרשום לבקש על כל החלומות שלך, באופן הכי מפורט שיש! קח שבביל זה את כל הזמן שבעולם.

גמרת לרשום? עכשיו תקרא את לשונו של הספר 'קב הישר' (פרק צ) "יום תענית אסתר מסוגל מאוד שיקובל תפלתו בזכות מרדכי ואסתר, (אשר הרבו מאוד להתפלל בסיגוף גדול וזעקה לעורר רחמים על ישראל להצילם מגזרת כליה בעונותיהם עד שעלתה תפלתם למקום קדוש ונורא והושיעו את ישראל) לכן כל מי שצריך רחמים על איזה דבר יקח פנאי לעצמו ביום התענית אסתר ויאמר תחלה מזמור כ"ב בספר תהלים "אילת השחר", ודרשו רז"ל דאסתר היתה נקראת אילת השחר. ואח"כ ישפוך שיחו לפני ה' ויבקש בקשתו ויזכיר זכות מרדכי ואסתר אשר בזכותם יעתר לו הקב"ה ויפתח לו שערי רחמים ותקובל תפלתו ברצון, עכ"ל.

'אילת השחר' זהו רגע לפני האור, שאז החושך מגיע לשיאו, ודוקא עכשיו, כשהבנו כמה אנו רחוקים מהשאיפות שלנו, ובאיזה חושך נורא אנו שרויים, נוכל באמת להתחבר ולזעוק מזמור זה... ואחר כך פשוט תבקש את כל הרשימה שכתבת (אל תחביש להוסיף אם נזכרת בעוד משהו...) ותבקש בזכות מרדכי ואסתר להושיע בשלמות.

עם הספר 'שוב מחשבתו'

עכשיו כשיש לך את הרשימה המעודכנת ביד - אתה מוכן לפורים! בתפילות הקבועות או בזמן שקבעת לעצמך וגם בכל רגע פנוי, בין גברא לתברא, בין חבא לחמרא, פשוט תשלוף את הדף, ותקרא אותו, פשוט תבקש את זה באופן הכי הכי טבעי כמו שאתה מבקש מאבא שלך. כי יש על מה לבקש.

כי ההצלחה שלך בעולם הזה ובעולם הבא הנצחי, נמצאת כעת ממש בידיים שלך, או יותר נכון בפה שלך! זה הזמן להתאמץ בתפילה לפתוח דף חדש של חיים! חיים מלאים בסייעתא דשמיא! בהצלחה בכל מעשה ידינו ברוחניות וגשמיות, שמחה פנימית וחיצונית בעבודת ה', וכל מילי דמיטב!

אבל את העיקר אל תשכח, כשאתה בא להתפלל אל תתעלם מ"השמחה שחוגגת סביבך" לעטות על עצמך מסכה של עגמימות, כי אדרבה, כל עוצמת של התפילה בפורים היא דוקא מתוך השמחה העצומה ב"משתה ושמחה", ובקיומן המהודר של מצוות היום. כי ככל שתרבה בשמחה על גודל האהבה שביננו להשי"ת, אהבה אין סופית, שאינה תלויה בדבר, תבין שאתה יכול לבקש הכל ללא גבול, ואז כח התפלה שלך יהיה אדיר ונורא עוד יותר מתפילת נעילה שביום כיפור. (ר"ש פינקוס פורים עמ' קכט).

הנשמה הטמונה בברכה

ברכת מודים - על הניסים

פעל ע"י מעשיו של המן בלבד ברצותו להשמידם, ובזה גופא הביא את תכלית ההצלה.

ממכה עצמה מתקן רטיה

ראשית כל, עצם גזרתו היתה הצלה, כפי שאמרו ז"ל (מגילה יד.) "גדולה הסרת טבעת יותר ממ"ח נביאים וז' נביאות שכולן לא החזירו למוטב, ואילו הסרת הטבעת החזירתן למוטב. כי אז שק ואפר יוצע לרבים עד שתפילת האבות והתינוקות עלתה למרום ומיד נתגלגלו רחמיו של הקב"ה עליהם ובטל את הגזרה (ילקוט שמעוני אסתר רמז תתרנז). הרי במעשה הרשע פעל השי"ת שיחזרו ויתפללו אליו, וגם מיתתו היתה ע"י העץ שהכין הוא בעצמו ברשעתו. וזהו מגילוי הנהגת היחוד.

גם בפרטי הגזירה ראו זאת, הנה מצינו שהמן פעל מתוך תכנון מחושב. ראשית, הפיל פור בכדי למצוא את היום שהכי נוגד את ישראל, ומצא שחודש אדר הוא זמן של דינים קשים (עיין קב הישר צט בשם האר"י, וכן בגליון הקודם במאמר 'התפילה במעגל השנה') ובפרט יום י"ג הוא יום השביעי לאבלו של משה, שהוא שיא האבל. (אבודרהם) ולכן גזר שדוקא ביום זה יהרגו את כולם כאחד, כי רק אז יצליחו. הדבר השני בתכנון היה, שישלחו את הספרים מיד כדי שלא יוכלו להשיבם. (כי אשורוש מלך הפכפך היה). ורק השושן פרסם האיגרת כדי לא יוכל אשורוש להתעלם ולהחזיר. (ויעיין בארוכה במלבי"ם). דבר שלישי בכדי לדרבן את העמים לבצע את ההשמדה העניק להם את ממונם "ולשלל לבזו".

מה זה גרם? בהיות וזהו יום של דינים אזי הוצרך השי"ת בשביל להצילם להפנות את כל הדינים הללו על ראשם של המן וזרע עמלק. והפך אותו ליום רחמים עבור ישראל. וזהו ואתה ב'רחמיך הרבים' הפרת את עצתו והשבות גמולו בראשו (ע"ד שדרשו בחגיגה יג: "על ראש רשעים יחול"). ובברכות סב: עה"פ "אתן אדם תחתיו".

וכן הוצרך המלך להסכים לעשות פעולות חריגות: א. בכדי שהגויים לא יקדימו להרוג היהודים ולזכות בממונם, היה צריך להטיל עליהם מורא ולכן תלה את המן שיתפרסם שנענש על אשר שלח ידו ביהודים. ב. מכיון שלא היה ניתן להחזיר הספרים הוצרך לשלוח איגרות השניות שפרשו את כוונת האגרות הראשונות כך: שהיהודים יוכלו להשמיד ולאבד את כל מבקשי רעתם. (דבר שהמלך לא היה מסכים לעולם מבלי ההכרח) ובכך גרם המן ביום י"ג להריגת עשרת בניו עם שבעים וחמש אלף עמלקים. ג. אסתר טענה שאם נמצאו בשושן כל כך אויבים סימן שזהו בגלל שבשושן ידעו מה כוונת האגרות באמת, לכן בקשה לתלות את עשרת בני המן להפיל אימה על כולם, ולתת ליהודים יום נוסף להרוג בשונאיהם.

ממילא מי עשה את "המלחמות שעשית לאבותינו" שהרגו את כל מבקשי רעתם? מעשיו של המן בעצמו. ולכן בעצם כל הדיבור בעל הניסים זה על המן כי זהו הגילוי השלם של יחודו ית' שכולו הטבה לישראל.

ביאור המהלך

הכרנו שאתה טוב שלא יתכלו רחמיך לעולם, מכח הניסים והמלחמות שעשית בימי מרדכי ואסתר בשושן הבירה. כי יהודי שושן חטאו במשתה, ולכן בכדי לטהרם הבאת עליהם את הגזרה. פשעמד עליהם

מודים אנחנו לך ... הטוב, כי לא כלו רחמיך, והמרחם, כי לא תמו חסדיך, [כי] מעולם קוינו לך. על הניסים ועל הפקדון ועל הגבורות ועל התשועות ועל הנפלאות ועל הנחמות ועל המלחמות שעשית לאבותינו בימים ההם בזמן הזה. בימי מרדכי ואסתר בשושן הבירה. פשעמד עליהם המן הרשע. בקש להשמיד להרוג ולאבד את כל היהודים מנער ועד זקן טף ונשים ביום אחד. בשלשה עשר לחדש ט' עשר. הוא חדש אדר. ושללם לבזו. ואתה ברחמיך הרבים. הפרת את עצתו. וקלקלת את מחשבתו. והשבות לו גמולו בראשו. ותלו אותו ואת בניו על העץ. [ועשית עמם נס ופלא ונודה לשמך הגדול סלה].

השאלות:

- הנוסח של פורים קצר ושונה מאוד ביחס לחנוכה, וגם צריך תלמוד: אין בו פירוט של ההצלה כמו "ולעמך עשית תשועה ופרקן" שעל זה צריך להיות עיקר ההודאה.
- עיקר הנושא זה המן הרשע איך שהתקלקלה מחשבתו ובפרט מודגש העונש שקיבל בראשו ושתלו 'אותו ואת בניו על העץ'. לכאורה אין לזה שום קשר להודאה.
- מודגש בו התאריך י"ג אדר בפירוט רב. וגם כן מודגש המקום 'בשושן הבירה' למרות שהגזרה והישועה היתה בכל 127 מדינות.

יחוד הפורים

כאשר נתבונן במהות המיוחדת של יום הפורים, נבין שזהו מה כלל ישראל היו שרויים בגלות בשפל המדרגה ונתחייבו כליה ובכ"ז גאלם השי"ת דבר זה לימד אותנו שאהבתו אותנו אינה תלויה בדבר, ובכל מקרה לא יעזבנו אלא יביא אותנו אל התיקון בהנהגת "מביא גואל לבני בניהם למען שמו באהבה" באופן שלא ידח ממנו נדח. (וכפי שהרחבנו במדור 'התפילה בראי הפורים').

על הנהגה זו אנו מהללים כאן בברכת מודים "הטוב כי לא כלו רחמיך ... מעולם קוינו לך" (ועיין פי' הגר"א ישעיה יב ב ומשלי כה טו). וזאת הכרנו מכח הניסים שעשית בימי מרדכי ואסתר שהיו בהנהגה עליונה ללא שום זכות, וכנ"ל.

הרמח"ל מבאר הנהגה זו ("הנהגת היחוד" כלשון) שאמנם בדרך כלל הקב"ה פועל בהנהגת שכר ועונש, מ"מ בהיות ובאהבתו אותנו תלה בנו את גילוי יחודו בעולם, ממילא באה הנהגת היחוד בניגוד לכל סדרי המשפט ומגלגלת גילגולים שונים ומשונים בכדי שלבסוף יתוקנו כלל ישראל ויתגלה יחודו ית' בעולם. ואז יתגלה שכל מעשי הרשעים נגד ה' ונגד משיחו הם עצמם הובילו לקיום רצונו ית' והצלתן של ישראל. והנה מבואר במדרש שכלל ישראל הגיעו לניתוק גמור מהשי"ת כאשר נהנו מסעודת אשורוש אשר כל כולה היתה שמחה על חורבן בית אלוקינו (כי המשתה נעשה על כך שעברו שבעים שנה על פי חשבוננו ולא נגאלו), על כן בשביל לחבר אותם חזרה היה צריך לתת להם גילוי מושלם של הנהגת יחודו, שיראו את תכלית אהבתו אותם, לכן את כל התהליך

1. כך פי' הרוקח "למה קוינו לך - על הניסים" ובה מיושב מה שדנו המדקדקים (סידור ר' שבת, יעב"ץ לוח ארש) אם לגרוס 'ועל הניסים' עם ו' או בלי ו', כי ו' מתאים אם על הניסים הוא המשך לנודה לך ... על נסוך ועל נפלאותיך ... ועל הניסים. אך א"כ היה לנו לאמרו לפני "הטוב כי לא כלו" שהוא קטע שמפסיק, וזה מוכח שזהו נושא חדש. אך מאידך גיסא אם לא גורסים ו', צריך ביאור ועל מה קאי העל' של 'על הניסים' איזה קשר יש בין הטוב כי לא כלו לבין על הניסים? ולפי"ד הוא נפלא.

אותו וְאֵת בְּנֵי עַל הָעֵץ. כי בהיות שאי אפשר להחזיר הספרים לכן תלו אותו ואת בניו לפרסם רצון המלך כדי שלא יעזו להרוג ולבזוז הממון.

וּקְלָקְלָתָ אֶת מַחְשַׁבְתּוֹ שֶׁזֶהוּ הַפֶּלֶת הַפּוֹר, ובחירת התאריך וזאת הַשְּׁבוּתָ לֹא גָמְלוּ בְּרָאשׁוֹ. שכל הפורענות חלה עליו ועל בניו וזרע עמלק וכמ"ש (אסתר ט כד - כה) **כִּי הַמֶּן חָשַׁב עַל הַיְּהוּדִים לְאַבְדָם וְהַפִּיל פּוֹר הוּא הַגּוֹרֵל לְהִמָּם וּלְאַבְדָם. וּבִבְאָה לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ הוּא מַלְכוֹ שֶׁל עוֹלָם כִּמ"ש בַּמִּדְרָשׁ, אָמַר: עִם הַסֵּפֶר יָשׁוּב מַחְשַׁבְתּוֹ הָרָעָה אֲשֶׁר חָשַׁב עַל הַיְּהוּדִים עַל רָאשׁוֹ.**

הָמֶן הָרָשָׁע. בָּקֵשׁ לְהַשְׁמִיד לְהַרְגוֹ וּלְאַבֵּד אֶת כָּל הַיְּהוּדִים מִנְּעַר וְעַד זָקֵן טָף וְנָשִׁים בְּיוֹם אֶחָד. מכיון שאפשר לבצע זאת רק ביום המסוגל לפורענות שהוא בַּשְּׁלִשָּׁה עָשָׂר לְחֹדֶשׁ שְׁנִים עָשָׂר. הוא חָדַשׁ אָדָּר. (שהוא חודש פורענות) וּשְׁלָלָם לְבֹז, (כדי לעודד את הגויים להרגם)

ומכאן הגזרה הכוללת התעוררו כלל ישראל להתפלל אנשים נשים וטף, ועל ידי זה (ובפרט תפילת הטף) עוררו את "רחמיך הרבים" בטלה מהם מידת הדין וכנגד זה אמר 'ואתה ברחמיך הרבים' (רוקח). וְאַתָּה בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים - הַפְּרַתְּ אֶת עֲצָתוֹ. עצת אשתו וכל אהביו היה לעשות עץ לתלות את מרדכי, וכן עצתו במשלוח הספרים ה' הפך זאת שתלו

נושאי התפילה בפורים

שמע (ילקו"ש תתנז) ופי' יערת דבש (ח"א דרוש יז) כדי שיבטלנו מקריאת שמע, כי בכוחה נוצחים כמ"ש ובית עשו נעשה לק"ש.

תפלת ישראל

כתב המהר"ל (אור חדש ע' נד) "כי הנס בימי המן היה בשביל שהש"י שמע תפילתו", ועוד כתב (שם אסתר א א) כי הצלת ישראל בגאולה זה היה מכח התפילה, שבה גוברים על עמלק, כדכתיב כי קול יעקב מנצח את עמלק וכדכתיב (שמות יז יא בתרגום שם) כאשר ירים משה ידו בתפילה וגברו ישראל וכאשר ינוח וגו' והרי לך כי התפילה הוא נצחון של עמלק וזהו ענין המגילה.

פורים תשפ"ה

האר"י הקדוש מגלה (שעה"כ פורים דרוש א) ששונה יום הפורים מכל המועדות כי בכל מועד וחג חוזר על עצמו מעין אותה הארה היתה בעת ההיא, אבל ביום הפורים אינו כן אלא שיש בו את אותה הארה ממש כפי שהיתה בפורים הראשון בו זכו לכל האורות ושפע של רחמים וזהו סוד הכתוב "וזכרם לא יסוף מזרעם". וראה עוד במדור 'כל קוויך לא יבוש'.

ובתרגום פי' איש יהודי היה בשושן - גברא חסידא ומודה ומצלי קדם אלהא על עמיה הוה בשושן.

אסתר המלכה

"ותעמוד אסתר בחצר המלך" וגו', ופי' הזוהר (בהר קט.) אין עמידה אלא תפלה כד"א "ויעמוד פנחס ויפלל", והרבנות אסתר בתפלה עד שעלתה תפלתה שלפני בית המקדש של מעלה וזהו "חצר המלך פנימית" ואז זכתה ל"ויושט המלך לאסתר את שרביט הזהב" שמשך אליה הקב"ה חוט של חסד. (קב הישר צז).

המן הרשע

כשבא המן אל מרדכי להרכיבו על הסוס קם מרדכי להתפלל, בא המן וישב לפניו וחיכה עד שסיים תפלתו (מגילה טז.) וביאר בבן יהוידע שלא רצה להפסיקו באמצע, כי אם יפסיקו יאה מוכרח להתפלל שנית, וזאת לאחר שישמע את הבשורה הטובה ואז יתפלל בשמחה ותקובל תפילתו לכן העדיף שיתפלל עתה מתוך עצבות, שאינה מקובלת.

המן רצה לתלות את מרדכי בזמן קריאת

מרדכי הצדיק

בחולין (קלט:) פי' שמו מירא דכיא (ראש סממני הקטורת) ומשמעותו פי' בפרקי דרבי אליעזר (פרק ו) לפי שהיתה תפלתו נכנסת לפני הקב"ה כקטורת. ופי' הרד"ל: שהמשיל התפלה לקטורת כלשון הפס' "תכון תפילתי קטורת לפניך וגו' (תהלים קמא ב) כי כמו שהקטורת מבטל חרון אף כן מרדכי בתפלתו השיב חרון אף וביטל הגזירה.

ולכן דרשו במגילה (יב:) את שמות אבותיו על שם תפילתו. בן יאיר - בן שהאיר עיניהם של ישראל בתפלתו, בן שמעי - בן ששמע אל תפלתו, בן קיש - שהקיש על שערי רחמים ונפתחו לו.

מפי בעל ההילולא

רבינו החיד"א

יצאו ממות לחיים. בשבועות קבלו תורה, ובפורים קבלו מאהבה. בראש השנה נידונים בספרי חיים ומתים, ובפורים נדונו אם לקיים גזרת השמד. ביום הכפורים מחילת עונות, ובפורים נמחל להם עון הסעודה. בסוכות זכו לענני כבוד, ובפורים נכנסו רבים תחת כנפי השכינה (ורבים מעמי הארץ מתיידיים). (דבש לפי מערכת פ אות ב)

רבי חיים יוסף דוד אזולאי ב"ר רפאל יצחק זרחיה זצוק"ל נלב"ע יא אדר תקסו

חג הפורים כולל בתוכו את האורות של כל הימים הקדושים. ולכן פורים הוא ראשי תיבות של כולם: פסח סוכות ר"ה יום כיפור מתן תורה. שהרי בפסח יצאו מעבדות לחירות וכן בפורים

פעילות המכון: הוצאה לאור של ספרים לחיזוק התפילה • הפצת עלון "ואני תפילתי", להעצמת התפילה בכל שכבות הציבור • שיעור שבועי על סדר התפילה ע"י רב המכון הרב דוד אנפולסקי שליט"א בשידור חי עבור בני חו"ל מדי יום רביעי בשעה 22:00 (בשעה 15:00 לשעון ליקווד) בקו התעוררות 05271 71 322 (ובארץ "בקו העוצמה") • ספריה להשאלת ספרים על "תורת התפילה", ברחוב החיד"א 6 בית שמש בתיאום מראש בטל' 05271 71 322 • דרשות והרצאות מעצמות לחיזוק מתיקות התפילה • קו יעוץ והכוונה להתחבר לתפילה, וביאורה. בימי שלישי בין השעות 21:00 עד 22:00 בטל' 0548-4511 59